

Бейлі Шехтер-Готсман: «...Осінь пропонує кошики, повні золота»

Колишня чернівчанка, надзвичайно талановита жінка, поєднала у своїй творчості потяг до трьох мистецтв: живопису, поезії, музики...

Це розповідь про Бейлі Шехтер-Готсман, американську поетесу, співачку і художницю, одну з численних талановитих людей, які з різних причин свого часу залишили Чернівці назавжди. Її помешкання прикрашають її власні картини, на століку – стосики написаних нею книжок і диски із записами традиційної єврейської музики. На дисках зазначена вона сама – як автор і виконавець.

На запитання кореспондента видання «Norwood News» (2005, 8-21 вересня), чому вона займається усім цим, пані Бейлі відповіла запитанням: «А чому ви дихаете?».

Серце з Буковини

Понад 50 років живе вона у Нью-Йорку. Адитинство й молоді роки мисткині пройшли в Чернівцях і назавжди залишилися прекрасною буковинською мелодією в її серці. Першу пісню вона написала ще у Чернівцях, коли їй минуло 20. То був 1940 рік...

А народилася Бейлі 1920-го у Відні в музичній і співочій родині. Батьки з 11-місячною донькою переїхали до Чернівців. Відтак дівчинка потрапила до унікального поліетнічного і багатомовного середовища. У школі Бейлі вивчала французьку та латинську. З рідними розмовляла на ідиш, а поза домом спілкувалася українською та німецькою. Її мати Ліфше Шехтер-Відман (1893-1974), знана виконавиця народних пісень, мала чарівний голос і була улюбленицею чернівецької публіки. Вона залюбки співала багатьма мовами й пристрасно займалася збиранням буковинського пісенного фольклору. Батька звали Беніамін Шехтер. Він був освіченою й відомою у культурному житті Чернівців людиною. Дівчинка з дитинства слухала і вчилася в мамі співати народних пісень. Вона мала вразливу фантазію, була схильна до віршування. І, як зазначило 2005 року видання Нью-Йоркського фоль-

клорного товариства «Voice» (том 31), саме Чернівці та вплив батьків зіграли вирішальну роль у формуванні її мистецького таланту.

Про ті далекі чернівецькі роки пані Бейлі згадує: «Моя мама була гарною співачкою і знала багато пісень; вона співала на ідиш, німецькою, українською... Ми розмовляли багатьма мовами тому, що ми жили в місцевості, яка змінювала господарів багато разів: була частиною Австрії, Румунії, Росії». І далі: «Спочатку я не писала пісні. Лише співала... Ми співали про мрії та кохання, майже про усе. Мова сама є культурою. А зміст – лише частина її... Мені подобаються улюблені пісні моєї мамі. Особливо вона любила сумні пісні і завжди плакала, коли співала...» («NEA Arts», 2005 рік, видання агенції «Національний внесок у мистецтво»).

16-ти років злізна ще й до малювання чернівчанка Бейлі Шехтер вступила до Віденської Академії мистецтв, де навчалася два роки. Проте змушена була повернутися до Чернівців після анексії Австрії Німеччиною. Розпочалася Друга Світова війна, яка скалічила долі багатьох людей. Вся родина Бейлі потрапила до чернівецького гетто. 1940-го, з приходом радянських військ, її батька заарештували і вивезли до Сибіру, звідки він уже не по-

Бейлі Шехтер-Готсман. Нью-Йорк. Фото. 2008

вернувся. По війні вона з чоловіком Йонасом Готсманом змушена була покинути Чернівці. 1951 вони дісталися до Сполучених Штатів Америки.

Словом і пензлем

Там Бейлі Шехтер-Готсман спочатку працювала вчителем, писала поезії і невдовзі вже мала репутацію одного з найкращих в Америці єврейських поетів. Виконавиця народних пісень і балад стала автором дев'яти книжок для дорослих і дітей та пісенних збірників. Вийшло кілька її музичних альбомів. Бейлі пише та співає на ідиш. Першою її книгою стала поетична збірка для дітей «Ми мандруємо», яка вийшла 1963 року. Далі були «Доріжки між будинками» та «Кам'яні стіни» (1972), «Лідер» (1995) та «Розквіт днів: поезії та малюнки» (2007). У 1972-1982 роках поетеса редагувала «Дитячий журнал» і заснувала часопис для дітей «Enge Benge». У віршах вона часто звертається до власного дитинства, спогадів про єврейські свята. Не минула й теми кохання, розбитих сердець. Шемом болю сповнені кілька творів на теми Голокосту та подій 11 вересня 2001 року.

Заняття образотворчим мистецтвом наклали свій відбиток і на поезію Бейлі Шехтер-Готсман. В одному з циклів, вміщених у збірці «Пурпурова вітряна дорога» (2002), поетеса оспівує незбагненну виразність і красу живописної фактури, промовистість ліній і простору, феномени реалістичного відтворення світу та абстракцій.

Свої книжки поетеса ілюструє власноруч. Таке творче існування на межі мистецтв робить обидва добробки виразнішими і повнішими. І, як пише Лінда Ліпска в енциклопедії «Архів єврейських жінок», «її поезії сприймаються більш зрілими у світлі її незмінного інтересу до графічного мистецтва». Сама Бейлі зізнається: «Я почала малювати і займатися живописом у ранньому дитинстві і вважала це моїм покликанням. Поезія прийшла пізніше». Аквареллю та вугіллям малює вона пейзажі, пише й живописні портрети. Бейлі не деталізує свої малюнки, вона надає перевагу швидким, майже ескізним замальовкам, які зберігають свіжість вражень і гостроту

відчуттів.

1998 року Бейлі Шехтер-Готсман отримала почесне звання за народне визнання, її ім'я занесено до американського «Народного Залу слави» (People's Hall of Fame). А 2005-го її нагороджено Національною премією за мистецькі досягнення. Відтак вона стала першою серед єврейських поетів та композиторів, відзначених одною з найвищих урядових нагород Сполучених Штатів Америки у галузі народного мистецтва. Про неї було знято документальний фільм «Осіння пісня» (2008).

Бейлі Шехтер-Готсман. Автопортрет. Репродукція з книги «Кам'яні стіни». 1972

Нині Бейлі Шехтер-Готсман продовжує творити: теми пісень бере з повсякденного американського життя, а також власних спогадів і переживань, які час від часу переносять її у далеке місто на Буковині, місто її дитинства. Пісні, які вона співала ще у Чернівцях, і тепер незмінно входять до її великого репертуару.

В анонсі Нью-Йоркського товариства камерної музики «Лірик» на 2009-2010 роки поміж іншим читаємо: «Класики ХХІ століття. Вшанування музики Бейлі Шехтер-Готсман». Концерт відбудеться у середу 9 червня 2010 року о 19.30».

Почекаємо рік?

Тетяна ДУГАСБА, мистецтвознавець, спеціально для «Версії»

Бейлі Шехтер-Готсман. Конверт альбому з піснями «Літні дні». 2004